

Edini slovenski dnevnik
:: v Zedinjenih državah ::
Velja za vse leto ... \$3.00
Ima nad 8000 naročnikov.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The only Slovenian daily
:: in the United States ::
Issued every day except
: Sundays and Holidays :

TELEFON PISARNE: 4687 CORTLANDT.

Entered as Second-Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N.Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON PISARNE: 4687 CORTLANDT

NO. 261. — ŠTEV. 261.

NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 5, 1912. — TOREK, 5. LISTOPADA, 1912.

VOLUME XX. — LETNIK XX

Vlasti ne ugodijo prošnji Turčije za posredovanje za mir. Ostanek razbite turške armade upa rešiti gl. turško mesto.

ZMAGOVITE BOLGARSKE ČETE PRODIRAJO NEPRESTANO PROTI CARIGRADU, KJER JE JE GLASOM NEKEGA, DOSEDAJ ŠE NE POTRJENEGA POROČILA, NASTALA KRVAVA VSTAJA. — PADCA DRINOPOLJA JE PRIČAKOVATI V NEKAJ DNEH.

BALKANSKA ZVEZA TRDNA.

POLURADNO SO NAZNANILI ZAVISTNIM EVROPSKIM VLASTEM, DA BALKANSKA ZVEZA NE TRPI NOBENEGA VMEŠEVANJA. — AKO ŽELI TURČIJA MIR, MORA PROSITI ZANJ. — VPROŠANJE RAZDELITVE TURČIJE MORE IZVATI SPLOŠNO VOJNO.

London, Anglija, 4. nov. — Vrste lasti so zavrnile prošnjo Turčije za posredovanje v prilog miru. Turčiji tedaj ne preostaja drugega, kakor nadaljevati z brezupno vojno, ali pa ponjeno prosi majhne balkanske države za mir. Ako se ne more odločiti, bo Carigrad v nekaj dneh v oblasti zavezniških, na stari sv. Sofiji postavijo zopet križ.

Prošnja Visoke Porte vlastem je imela samo to posledico, da se zmagoviti Bulgari še bolj trudijo kakor hitro mogoče zavzeti Drinopolje in armado Nazima paše popolnoma razbiti.

Po zadnjih vestih je položaj v Carigradu jasno kritičen. Klanje krištanov je baje neizogibno, neizogibno, ako vojne ladje evropskih vlasti ne pridejo pravočasno v Marmarsko morje. Neko poročilo govorji o krvavi vstaji v mestu, potrjeno pa še ni.

Carigrad, Turčija, 4. nov.

Nazim paša upa še vedno, da bo mogel obdržati utredu Tataldje in rešiti Carigrad. Vojni minister in vrhovni poveljniki pričakujejo, da se bodo mogel ostanek razbite armade držati toliko časa, dokler ne pride pomoč iz Male Azije.

Neka vladna izjava hvali hrabrost v Traciji poraženih čet. Izjava povdaja, da so ostali turški vojaki zvesti starim tradicijam. Bulgari pa da so bili boljše priznavljeni za vojno in da imajo boljše topništvo.

Berolin, Nemčija, 4. nov. — Nemška vlad je poslala pet vojnih ladji v turška vodovja.

Dunaj, Avstrija, 4. nov. — Glasom semkaj došlih brzjavk, katerim pa ne verjamemo veliko, se vršijo krvavi boji že pred carigrajskimi vratmi, v mestu samem je izbruhnila krvava vstaja. Bulgari naskokujejo Tataldijo forte. Neko poročilo pravi, da so jih že zavzeli, turška armada se umije proti glavnemu mestu. Nemiri v Carigradu so nastali, ker je konfiscirala vlada živila za posadko.

Poročnik Wagner, vojni poročevalec tukajšnje "Reichpost", brzjavlja, da je v kratkem pričakovati pada Drinopolja. Posadka se od dne do dne slabježe, severne in severozapadne utrede so težko poškodovane.

Sofija, Bolgarsko, 4. nov. — Bolgarske čete prodriajo neprestano proti zadnji turški obrambi, črti, ki se razprostira od Kara Baruna ob Črnem morju čez Tataldo do Silivri ob Marmarskem morju. Vsak trenutek pričakuje bitke na vsej, trideset milj dolgi fronti, zavzetje Carigrada, katerega predmet je se nahajajo tik za forte Tatalje, je toliko kot go-to.

Bulgari so zasedli Buk, ob železnici iz Soluna v Carigrad, ter Nevrekop. S tem je turški armadi v Macedoniji onemogočena vsaka zveza z Drinopoljem. V sošoto so naskočili Turki pri Bunar Hisar bolgarsko levo krilo, toda bili so vrženi nazaj, Bulgari so vjeli 1500 Turkov.

V bitki pri Burgas so zaplenili Bulgari velike množine obleke, orožja in streljiva, petnajst velj-blodov, žarkomet in več brzjavkih aparatov.

Semkaj došla poročila pravijo, da je bil ustreljen nek nemški častnik, ki je bil polkovnik v turški armadi. Ustrelili so ga lastni vojaki, ko jim je zapovedal iti zveza mirovne predloge, da pa ne

v ogenj. Vojaki po tri dni niso dobili nobene hrane. Mnogo jih je dezertiralo, ter se pridružilo Bolgarom.

Berlin, Nemčija, 4. nov. — Bulgari so ocistili vso iztečno Turčijo. Nazim paša je imel 200.000 mož, toda maloverjetno je, da bi se resila le polovica armade za forte Tataldje. Po zadnjih poročilih je bilo levo krilo velike turške vojne sile popolnoma razbito. Iz Soluna brzjavljajo, da se bo močno utrije obrežno mesto podalo tekem štirindvajset ur; posadka se ne more vč držati. Neka grška kolona pod povojjem prestolonslednika Konstantina je zavzela 25 angleških milij zapadno od pristanišča se nahajajoče mesto Jenidže ter Poligiro. Turška vest, da je bil pre stolonslednik poražen pri Janici, dementujejo iz Aten.

Budimpešta, Ogrska, 4. nov. — Dasi traža vojno na balkanskem polotoku še nekaj tednov, se vendar razvila v eno najkratjevših v svetovni zgodovini. Vojnički izvedinci enčijo po doslej prišli vesteh, da je bilo ubitih ali ranjenih že najmanj 130.000 mož. Pri Kirk-Kilisiju so izgubili Turki nekako 25.000 mož in Bolgari 7000. Pri Lule Burgas so znašali turške izgube 40.000 mož, bolgarske 25.000. Pri Kumanovi je padlo 7000 Turkov in 5000 Srbov. V okolici Skadra je padlo približno 3000 Turkov, črnogorske izgube enčijo na 6000 mož. V bojih med Turki in Grkih je padlo na obeh straneh kakih 2000 mož.

Pariz, Francija, 4. nov. — V tukajšnjih diplomatičkih krogih so kaže nezadovoljni s položajem na Balkanu. Francoska vlada bila je prisiljena zavrniti prošnjo Turčije. Ministrski predsednik Poincaré pa upa, da bo mogoče rešiti vprašanje razdelitve evropske Turčije. Tukaj menijo, da se zadovoljita s tem načrtom tudi Nemčija in Avstrija, aka dob slednja vlast zagotovilo, da nje interesi ne bodo preveč oškrovani.

Pariz, Francija, 4. nov. — V tukajšnjih diplomatičkih krogih so kaže nezadovoljni s položajem na Balkanu. Francoska vlada bila je prisiljena zavrniti prošnjo Turčije.

Ministrski predsednik Poincaré pa upa, da bo mogoče rešiti vprašanje razdelitve evropske Turčije. Tukaj menijo, da se zadovoljita s tem načrtom tudi Nemčija in Avstrija, aka dob slednja vlast zagotovilo, da nje interesi ne bodo preveč oškrovani.

Pariz, Francija, 4. nov. — Vsi tukajšnji listi zasledujejo po ložaj na Balkanu z velikim pismom in izražajo v ogledi obozrajanje Anglije bojazem, da bo vprašanje razdelitve evropske Turčije izvralo splošno evropsko vojno.

Berlin, Nemčija, 4. nov. — Slavni srbski romanopisec Dragutin I. Ilič je poslal tukajšnjemu "London Budget-u" sledči opis turških grozovitosti na srbski meji:

V vasi Dubrovac v Novem Pazarju so prišli Turki v hišo duhovnika Filipa Kuzmanovića in ga hoteli vrči na cesto. Odrezali so mu nos, ušesa in ustnice in ga v grozo drugih prebivalev toliko česa vodili po vasi, dokler ni padlo po teh, potem so ga ustrelili.

London, Anglija, 4. nov. — Vsi tukajšnji listi zasledujejo po ložaj na Balkanu z velikim pismom in izražajo v ogledi obozrajanje Anglije bojazem, da bo vprašanje razdelitve evropske Turčije izvralo splošno evropsko vojno.

Berlin, Nemčija, 4. nov. — V tukajšnjih listi zasledujejo po ložaj na Balkanu z velikim pismom in izražajo v ogledi obozrajanje Anglije bojazem, da bo vprašanje razdelitve evropske Turčije izvralo splošno evropsko vojno.

Durži, Avstrija, 4. nov. — Glasom semkaj došlih brzjavk, katerim pa ne verjamemo veliko, se vršijo krvavi boji že pred carigrajskimi vratmi, v mestu samem je izbruhnila krvava vstaja. Bulgari naskokujejo Tataldijo forte. Neko poročilo pravi, da so jih že zavzeli, turška armada se umije proti glavnemu mestu. Nemiri v Carigradu so nastali, ker je konfiscirala vlada živila za posadko.

Sofija, Bolgarsko, 4. nov. — Bolgarske čete prodriajo neprestano proti zadnji turški obrambi, črti, ki se razprostira od Kara Baruna ob Črnem morju čez Tataldo do Silivri ob Marmarskem morju. Vsak trenutek pričakuje bitke na vsej, trideset milj dolgi fronti, zavzetje Carigrada, katerega predmet je se nahajajo tik za forte Tatalje, je toliko kot go-to.

Bulgari so zasedli Buk, ob železnici iz Soluna v Carigrad, ter Nevrekop. S tem je turški armadi v Macedoniji onemogočena vsaka zveza z Drinopoljem. V sošoto so naskočili Turki pri Bunar Hisar bolgarsko levo krilo, toda bili so vrženi nazaj, Bulgari so vjeli 1500 Turkov.

V bitki pri Burgas so zaplenili Bulgari velike množine obleke, orožja in streljiva, petnajst velj-blodov, žarkomet in več brzjavkih aparatov.

Semkaj došla poročila pravijo, da je bil ustreljen nek nemški častnik, ki je bil polkovnik v turški armadi. Ustrelili so ga lastni vojaki, ko jim je zapovedal iti zveza mirovne predloge, da pa ne

v ogenj. Vojaki po tri dni niso dobili nobene hrane. Mnogo jih je dezertiralo, ter se pridružilo Bolgarom.

Gorenja slika nam kaže pokrajino okoli Drinopolja (angl. Adrianople), za katero moremo mesto se vršijo zadnji boji. Čim pade Drinopolje, kar se zgodi lahko vsak čas, zmagovalcem ni treba drugega, kakor osvojiti še Carigrad, in s tem bi Turki za vedno izgubili vso posest v Evropi.

Odlčilni dan.

—o—

Vse stranke izražajo prepričanje, da proderejo njihovi kandidati pri današnjih volitvah.

—o—

V narodnih glavnih starih demokratov, progressivev in republikancev so vsi prepričani, da zmagojo pri današnjih predsedniških volitvah njihovi kandidati. Ko dobijo naši bralec današnjo izdajo tega lista v roko, bodo ga pozvali, da naj posluje. Ortie Me. Manigala v New York in Boston, kjer naj razstreseli nekaj novih zgradb v zrak. Državni predsednik Taft bivši predsednik zatrjuje, da je bil poslan v Chicago Herbert S. Wilson, tajnik kovinske unije, da pripravi vprašanje razdelitve evropske Turčije. Tukaj menijo, da se zadovoljita s tem načrtom tudi Nemčija in Avstrija, aka dob slednja vlast zagotovilo, da nje interesi ne bodo preveč oškrovani.

Predsednik Taft je prišel v Cincinnati, kjer odda danes svoj glas kot vsak navaden državljan. Tam tudi počakajo na Balkanu z velikim pismom in izražajo v ogledi obozrajanje Anglije bojazem, da bo vprašanje razdelitve evropske Turčije izvralo splošno evropsko vojno.

Indianapolis, Ind., 4. nov. — V dinamitni pravdi so prebirali danes pisma, o katerih zatrjuje državni pravnik, da dokazujejo, da jih je pisal Frank C. Webb iz New Yorka S. J. Mc. Namara ter York. Zločinec je črnec in njegova žena je prej služila pri Belovi. Bil je večkrat v denarnih zadrgah, pa se je vedno v teh služajih obračal k njej; po navadi mu je dala denar, omenjenega dne je bila pa vsaka prošnja zastonj. Zamoreca je to zježilo potegnil je iz žepa kladivo in s silnim udarem na glavo je podrl starko na tla. Še tisteča večera ga je policija vješla. Nekaj časa je tajil vse, slednji se je pa le udal. Včeraj ob 10.30 uri se je začela sodnja obravnavna pod predstavom sodnika Crane. Zamorec je imel zagovornika Rufusa R. Perry, ki je tudi črnec. Državni pravnik je zasilil 20 obtežilnih prič, obtoženec je imel pa samo stiri na razpolago. Obravnavna se je vršila tako naglo, da je že ob 6 uri zamogel staviti sodni dvor na porotnike vpravljati. Posvetovalne so pisma, ki sta jih pisala Frank Webb in John J. Mc. Namara.

Žrtev požara.
St. Louis, Mo., 4. nov. — Pod razvalinami hotela Berlin, ki je pogorel v soboto, so našli večerjajočo neke ženske. E. P. Curtis je spoznal v njej ženo Charles E. Me. Faddean, po zlatih zobe. Drugače je bilo truplo popolnoma ožgan, nog in rok je manjkal.

Roparja ustrelil.
Chicago, Ill., 4. nov. — Rutherford B. Cook, pomožni cestni mojster Baseball-kluba je ustrelil včeraj na West Jackson Boulevard v cestnega roparja Edwarda Mayerja, ki ga je napadel hotel.

Cooka so iz policijske uradne izpostili.

Krasni novi in brzi parnik

MARTHA WASHINGTON

(Avstro-American proge)

odpluje v soboto dne 16. novembra

večja do Trsta samo 13 dni.

do Trsta ali Reke - - \$36.00

Cena voznih listkov: do Ljubljane - - - \$36.60

do Zagreba - - - \$37.20

Za posebne kabine (oddelen med II. in III. razredom) stane voznja samo \$4.00 več za odredek, za otroke polovica. Ta oddelek posebno družinam priporočamo.

Vozne listke je potreben pri FR. SAKSER, 82 Cortlandt St., New York.

Dinamitna pravda.

—o—

Iz sodišča priloženih pisem je razvidno, da so se zarotniki dobro pripravljali na napade.

—o—

Indianapolis, Ind., 4. nov. — Sofer George Bishop je 18. okt. t. l. s kladom ubil 80-letno zasebnico Margarete Bell stanujočo št. 53. Forest Greene Place New York. Zločinec je črnec in njegova žena je prej služila pri Belovi. Bil je večkrat v denarnih zadrgah, pa se je vedno v teh zadrgah obračal k njej; po navadi mu je dala denar, omenjenega dne je bila pa vsaka prošnja zastonj. Zamoreca je to zježilo potegnil je iz žepa kladivo in s silnim udarem na glavo je podrl starko na tla. Še tisteča večera ga je policija vješla. Nekaj časa je tajil vse, slednji se je pa le udal. Včeraj ob 10.30 uri se je začela sodnja obravnavna pod predstavom sodnika Crane. Zamorec je imel zagovornika

GLAS NARODA
(Slovenic Daily.)
Owned and published by the
Slovenic Publishing Co.
(a corporation)
FRANK SAKSER, President
ANKO PLESKO, Secretary
LOUIS BENEK, Treasurer

Place of Business of the corporation and
addresses of above officers: 82 Cortlandt
Street, Borough of Manhattan, New York
City, N. Y.

za celo leto velja list za Ameriko in
Canada. \$3.00
pol leta 1.50
leta za mesto New York 4.00
pol leta za mesto New York 2.00
Evropa za vse leta 4.50
" " pol leta 2.50
" " cert leta 1.75

"GLAS NARODA" izhaja vsak dan iz
vezemi nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA"
(Voice of the People)
izhada every day, except Sundays and
Holidays.
Subscription yearly \$3.00.

Advertiments on agreement.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne
dostavijo.

Denar naj se blagovoli pošljati po
Money Order.

Pri spremembah kralja narodnikov
prosim, da se nam tudi prejšnje
Givallisce naznani, da hitreje najde
na naslovniku.

Dopisom in pošljitvam naredite ta na
slov:

"GLAS NARODA"
82 Cortlandt St., New York City.
Telefon 4887 Cortlandt.

Za Cagliari.

Dalj časa je bilo pričakovati konca turške oblasti v Evropi. Ko so evropske finančniki opetovano odbili proročno za posojilo, in se je izjavil tudi zadnji tozadni poizkus v Združenih državah, je bila določena usoda Turčije. Sedanje čase igra denar pri vojskovjanju odločilno ulogo. Iz svojih virov prezadolžena Turčija ni mogla dobiti potrebnejšega denarja; kar je še imela, je požrla vojna z Lahi. V Carigradu so sicer pričakovali napada, a ne tako hitro. Poročila kažejo, da Turki niso bili pripravljeni za sovražnost, medtem, ko je bilo na nasprotni strani rayno nasprotno. Kakor je povedal nek v bolgarsko ujetništvo prisli turški častnik, je primanjkovalo vsega, posebno pa živil, ki se za vojskovjanje ravno tako potrebnata, kakor streljivo. Lačna armada se ne more bojevati, je pripomnil častnik. Celo prenenljivo je, da so se tako držali. Samo že v predgovor prišla indolence Turkov niti tekriva, kajti vedeli so, da se bo šlo za boj na življenje in smrt. Cvetka je manjkalo, začelo se Turčija.

Malo pa je verjetno, da bi turška oblast popolnoma izginila iz Evrope, kljub vsem sedanjim porozom. Gre se namreč za zelo važno vprašanje, kdo naj ima Carigrad. Turki so tam manj nevarni, kakor katerikoli drug narod. In potem je mogoče, da reši Turčijo pred popolnim propadom, kar ji je bilo dosedaj v pogubo, namreč — dolgovi. Finančniki vseh evropskih dežel imajo precej kapitala na loženega v Turčiji. Gre se za milijone, ki bi bili izgnani, če bi bila Turčija pogana iz Evrope. Tega pa velekapitalisti ne želijo, in zato vidimo, kako si vlasti prizadevajo napraviti mir. Posebno Francija, kajti le-ta ima največ denarja v Orientu.

Seveda pa tudi ne gre, da zmagovale ne bi nič dobili. Dovoliti jih bodo morali, da razširijo svojo sedanje posest na stroške Turčije, in evropska Turčija postane prav majhna. Govor se pa že, da bodo morali oškodovati Turčijo, kakor so tudi Lahi plačali velike svote za Tripolis. Tako vidimo, da ne plača premagani vojni stroški, ampak zmagovalce, kar je velekapitalistom seveda čisto po volji. Z novimi denarnimi sredstvi in v posesti trgovskega mesta Carigrada položaj Turčinov tedaj ne bi bil ravno tako slab, ampak nesproto, še boljši.

Seveda je pa velikansko vprašanje, če bodo balkanske države zadovoljne s tem. Bolgarska bi najraje zasedala in obdržala Carigrad, kar bi moglo privesti do mednarodnih zapletljajev. S tem torej najbrže ne bo nič. Toda so zopet znaki, ki naznajajo veliko nevarnost — nevarnost splošne vojske. V kratkem času se mora pokazati, kaj se izčini. Moguče bo Anglija zopet rekla kakšno lečeno in pomembno besedo...»

Naprek, naprek...

Naprek, naprek, junaki, v kravji boj — naprek! Vekoven vrag da zgine z zemlje prej ko slej!

Naprek, naprek! Tam čaka nas zmaga, slava, čast; zadružno delo sveto dovrši naša vlast!

Naprek! Predvzetje naše strah nikdar ne skazi. Naprek v preslavno bitko, proč robstva so vezi!

Drin, Vardar, Struma, Rila, Rodopi in Pirin nam kličojo slovesno: Naprek, balkanski sin!

Trije mrtvi v prepircu.

Philadelphia, Pa., 4. nov. V italijanskem delu mesta, kjer stanno kajih 3000 ljudi sta se začela dva prepircati; iz malega prepirca je nastal boj. Italijani so zbilj 10 policajev, dva mladeniča so pa moralni prenesti vsled težkih poškodb v Antonia Maderzena bolnico. Boj se je vrnil na Washington Ave. in je trajal kajih 15 minut.

Poglavlje o "vojnih po-ročevalcih" v nemških listih.

—o—

"Slov. Narod" piše: V "Grazer Tagblattu" in "Neue Freie Presse" se pojavlja kot "vojni korespondent" neki E. baron Binder-Kriegstein. O tem "baronu" smo svoječasno že govorili. Ker pa je sedaj zopet začel prodajati svojo mordrost po nemških listih in se baje zopet potega po Balkanu kot vojni po-ročalec, je umestno, da tega moža naslikamo vnovič v pravilu, da bo slovenska javnost vedela, koliko je dat na takšne "vojne" poročevalce in strokovnjake, kakršen je "baron" Binder-Kriegstein. Za časa znanega albanskega pohoda v Skoplje se je baron Binder-Kriegstein mudil v Skoplju. Imel je seboj tudi fotografiski aparat. Predno je prišel v Skoplje, je tamkaj pogorela neka hiša. Razvaline te hiše so ostale. Ko so prišli Albanci v Skoplje, je baron Binder najel ceto Albancov, jih razpostavil pred razvalinami one hiše ter jih fotografiral. Čez kakih 10—14 dni potem so nemški ilustrovani listi (med temi je bil tudi "Das interessante Blatt") priobčili to sliko z naslovom "Die zerstörte Kula des Issa Boljetinac". Poleg te podobe je bila slika prestopnika kmetiča v srbski narodni noši, pod njo pa je bil naslov "Der Armauführer Issa Boljetinac". Ti listi so prišli tudi v Skoplje ter izvali splošno veselost, obenem pa do kosti blamirali "korrespondenta najuglednejših listov", kakor se je baron Binder-Kriegstein izvolil nazivati. Baron Binder je bil na stanovanju in hrani v hotelu "della Libertà", ki ga ima v najemnu domaćinski naš rojak S. Garma. Tu je gospod baron dobrov v brezkrtno živel dobrej mesec dni. Nekega lepega dne pa je baron Binder izginil brez sledu ter ostal dobrodružnemu hotelirju Garmi dočlan stanovanje, postrežbo in hrano za celi mesec. Takšen je baron Binder-Kriegstein, ki bo sedaj izrekal "kompetentne" sodbe o dogodkih na Balkanu v "Neue Freie Presse" in "Grazer Tagblattu"!

Dopisi.

Chisholm, Minn. — Čital sem dopis iz Milwaukee, Wis., v katem dopisnik skoraj trdi, da imajo edino tam v Ameriki slovenske napis, potom katerih vabijo ljudi na delo. Pa tudi tukaj smo imeli že pred več leti slovenske napisne in imamo še celo tiskana navodila, kako se mora delavce ravnati. Toliko pa še nismo vredni, da bi imeli pri sodišču tolmača, kakor ga imajo Fince na okrajnem sodišču. Pa ne bode dolgo, ko dobimo tudi to. Lepo je, da pripoznavajo v Milwaukee naš jezik, ker pred časom še vedeli niso, kaj je prazaprav Slovence. S pozdravom Anton Mahne.

Balkanski narodi in Turčija.

—o—
(Max Nordan.)
—o—

Štirje narodi so napadli Turčijo. Včeraj jih je bilo pet, predno je bil z Italijo hitro sklenjen mir. Štirje zoper enega — temu se upira naravno čustvo, ki zahteva pošten boj. To dejstvo tudi lahko zavade simpatije kavalirske četege duha na napačna pot. Pierre Loti (slavni francoski pisatelj) nam priča o tem. On se je z vso vjemom zavzel za Turke. Treba je torej pomiriti sentimentalne duhove.

Turčija je morda močnejša kot vse stiri balkanske države skupaj.

Naši znali biti kaj družega kot roparji, morilci in pustonikni. Nikdar niso znali rabiti druga zgoraj orodja kot meč in bodalo. Nikdar niso zidali; le podirali so. Izvrstno jahajo, a zelo nespretno orjejo. Ljubijo boj, a sovražniki njeni.

Treznemo mislečemu opazovalcu se zdi stališče Srbije, Črniogore, Bulgarije in Grške napram Turčijo tako nengodno, da jih je le nezmošno trpljenje in obupno preiziranje smrti moglo privesti do sklepa, započeti to usodepolno vojno.

Hrabre male države so sklenile mäščevati zgodovinski zločin v očistiti Evropo njene rak-rane. Obžalujem civiliziranega človeka, ki se more spominjati na tek dogovor na Balkanu v zadnjih 50 letih, ne da bi zarudel sramu.

Konec srednjega veka je na jugovzhodu Evrope cvetela kulturna. Mladi narodi polni neizčrpane življenske sile, so stopili v krog evropske civilizacije ter so bili takrat v pričetku mnogo obetačega razvoja. Srbija je imela modre vladarje, n. pr. Stefana Dušana in hrabre bojevnike, kot carja Lazarja. Bulgari, uralo-altajsko pleme, ki je sijajno pokazalo svojo assimilačijsko zmožnost s tem, da je prevzelo krščanstvo in hrabro vodilna na potu k veliki bodočnosti pod vodstvom carjev kot je bil Simeon.

Nove države so rasle pod okriljem starega Bizanca, ki je bil kljub znakom razpada še vedno slavnih dedič Aten in Rima. Tu je še vedno živel s primeroumajnimi izpremembami, jezik Homerja in Platona. Tu se čitali dela grških pesnikov in mislečev dela, ki jih je ostala Evropa poznala le v slabih prevodih ali pa sploh ne. Tu so imeli Sveti Pismo in izvirni jezik, v katerem so ga bili pisali učenci Krista. Tu so bili še olhranjeni dobrí običaji, smisel za umetnost, načini vladanja. Ohranjeno so bile postave in živelci so vsi znanstveni in filozofični interesi klasičnega veka.

Dodajem je ležala temna noč barbirama na iztočni Evropi, je bilo v Carigradu primeroma svetlo. Bizane je dajal severnim narodom, ki so bili naseljeni na razvalinah rimskega cesarstva, vzhled politične organizacije, katero so potem ti postavili mestu prejšnje anarhije. Hicerke bizantinskih cesarjev so učile nemške kneze, kajti soprote so bile lepe navad v dostojnega vedenja. Ako je hotel kdo zidati lepo katedralo v čast božjega; ako je kak knez hotel bivati v lepi palaci, je pozval stavebnike in Bize.

Rusija in Avstrija hčičata po-grabit turško dedičino zase in radi tega sta sklenili, da varujejo razbitje in zločesto turško vladu proti balkanskim narodom.

Kristjani so pa živel več kot 400 let v peku in žive še sedaj. Zanje ni bilo nikake varnosti življenja in metnje, nikake časti in človeškega dostojanstva. Zidali so svoje naselbine sistematično, proč od prometnih zvez, da bi nih ne zavodili. Pokrajnina je bila krute rane. Ako pa zmagajo, se jima ne dovoli, da oproste podjarmljene brate. Turka se ne sme pognati v Azijo nazaj!

Pokrajnina je bila način na kajtajstvu, ki jih je ustanovil Bog, da so se nihodili upal skočiti za njim. Samorilec je zakljal "Good bye" in planil v silno globoko.

Trupla še niso našli. V žepu so dobili listek z vsebino: Pozdrav vsem mojim prijateljem.

To je bil tudi vzrok, da so se Srbji, Bulgari in Grki sedaj spomnili svojih junakih očetov ter prijatelj.

In kaj dela Evropa? Naznanja tem narodom, da zastonj žrtvujejo svojo vrednost. Posledica tega je bila, da jo je moral uticljiv suspenderati. Deklica je rekel: "Jaz ne pozdravjam nobene druge zastave kakor sozialistično, ker edino ta pomeni svobodo in pravico!" Lepa vzgoja socialističnih brezdomovskih staršev!

Umrten svobodomislec.

Pottsville, Pa., 4. nov. Ko se je danes vrnila žena Jos. Dopkusa domov je našla svojega moža na vnožju stopnic. Pri preiskavi se je dogovalo, da je bil najprej obesjen potem pa vržen po stopnice. Dopkus je bil straten svobodomislec in se je večkrat prepiral s znanici glede vere. Mogoče, da je prišel v pest kakem verskem fanatiku. Oblašča preiskujejo natančno celo zadevo.

ANGLEŠČINA.

Mi poučujemo že peto leto angleščino potom dopisovanja. Dobri uspehi. Lahka metoda. Učite jih stavijo velesile. Diplomacije je morala še vedno umakniti mogočenom prisilu sile naroda. Naj bi se to zgodilo tudi sedaj.

To je vroča želja vsakega Evropejca, ki ima srečo za človeško dobro. Sledi napredku, napredku in civilizaciji.

Morda bo pa navdušenje in ju-

stvo do polmeseca, ta dan je najslavnejši v zgodovini Evrope. Ne radi tega, ker je tam zablestel polmesec, temveč zato, ker so ga postavili Turki. Islam (mohamedanska vera) sam ni nasproten kulturi. Arabski Kalif so ustanovili v Bagdadu evetočo civilizacijo. Na arabska vsečilišča v Španiji je hitela vsa mladina krščanska Evropa. Arabci so takoj, kakor hitro so pozabili na šotor ter jeli stanovati pod streho, pričeli gojiti znanosti, in umetnosti. — A Turki...

Ta zmes Džagatajev v Seldžukov je veja onih notranje-azijatskih, mongolskih plemen, kajih barbarstvo je povsem nepopoljivo. Kitajci so imenovali svoje mongolske sosedje "divjake" ter so zgradili proti njim yelikanski zid.

Europa jih je le poznala kot krdela Atile in Džingis-Kana. Nikdar niso znali biti kaj družega kot roparji, morilci in pustonikni. Nikdar niso znali rabiti druga zgoraj orodja kot meč in bodalo. Nikdar niso zidali; le podirali so. Izvrstno jahajo, a zelo nespretno orjejo. Ljubijo boj, a sovražniki njeni.

Vlast. A kot taka je ostala to, kar je bila takrat, ko je udrla v Evropo.

* * *

Bulgarija je sledila vzgledom Srbi in Grški in s pomočjo Rusije si je priborila neodvisnost. Berlinski kongres pa ni dovolil dovršitev započetega oproščenja ter je rešil Turčijo, ki je bila že skor pogana nazaj v Azijo.

Revolutiona leta 1908 je vzbudila simpatije za Mladoturke. Njih liberalno govorjenje je sumralo ljudstvo resnem in že mislilo vsi, da je Turčija pridobljena v civilizaciji. Armenksi masakri v Adani, vedno grozodejstva v Macedoniji, vislice v Carigradu, neprestano vojno stanje, umori političnih nasprotnikov pa so pokazali, kako se je varal svet. Turki ostanejo nepopoljivi.

* * *

Ti mesarji so prihrušeli v Evropo, "kot volk med čredo". Polstali so se zakladov civilizacije, zbranih tekom 2000 let ter jih pokončali. Razdelili so si med seboj osvojené dežele ter se nazvali vladarji, dočim so zaslužili pravni lastniki, ki so moralni politiki niso poznali kot neprerzano vojno. Smatrali so se večinom sovražnikom Evrope, pristali so proti Dunaju ter sanjarili, da si osvoje celo kontinent. Bil je njihov principe, da niso nikdar sklepali miru — le premirje za dobročino.

Pognili bi bili v lastnem barbiru, da niso tuje delali zanje. Italijanski odpadniki so jim zidali nove palače, ko so jim stare razpadale nad glavami; izdelovali so jim snodnik za vojne; gradili so jim ladije, katere so potom obrožili z grškim moštvo. Grki in Armeniji so jim služili kot uradni, vodili njih diplomatične zadeve ter jih učili osnovne pojme v Azijo nazaj!

To je bil tudi vzrok, da so se Srbji, Bulgari in Grki sedaj spomnili svojih junakih očetov ter prijatelj.

Salt Lake City, Utah, 4. nov. 3-letna Lima Tyler se je v Franklin soči večkr

